

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja mesečno enkrat. - Uredništvo in upravnništvo je v Salendrovi ulici številka 6. - Telefon številka 2283.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Frelih.

Štev. 3.

Ljubljana, 30. aprila 1933.

Leto XIII.

Vabilo na redni občni zbor

Prvega društva hiš. posestnikov
v Ljubljani,

ki se bo vršil

v sredo, dne 10. maja 1933., ob 6. uri
zvečer v zeleni dvorani hotela »Union«
v Ljubljani.

Dnevni red:

- 1.) Odobrenje odborovega poročila v preteklem letu.
- 2.) Računski zaključek za leto 1932. in proračun za tekoče leto.
- 3.) Volitev odbornikov.
- 4.) Volitev 3 pregledovalcev računov.
- 5.) Določitev članarine za leto 1934.
- 6.) Poročilo o stanovanjskem vprašanju.
- 7.) Poročilo o davčnih zadevah.
- 8.) Slučajni predlogi.

Ako bi bil prvotno določeni občni zbor nesklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi, ki bo sklepal ne glede na število članov.

Na tem občnem zboru poda odbor natančno poročilo o svojem delu v preteklem letu.

Najemniki se z veliko agitacijo prizadevajo, da dosežejo v starih in novih hišah nizke najemnine in da ostanejo stalno v sedanjih stanovanjih.

Neobhodna dolžnost vseh ljubljanskih in okoliških posestnikov je sedaj, da se tega važnega občnega zbora udeleže polnoštevilno in s tem pokažejo svojo stanovsko zavednost.

Vstop je dovoljen samo posestnikom.

K prav polnoštevilni udeležbi vabi

O d b o r.

Higijena v stanovanju

Solnce, zrak in svetloba so najvažnejši činitelji, ki so brezpogojno potrebni za vsako življenje. Zunanja okolica mesta, bogata na vrtovih je iz higijeničnega stališča ugodnejša za prebivanje kot središče, kakor ima tudi stanovanje v lastni vili prednost pred stanovanjem v kaki veliki stanovanjski hiši.

Vkljub neugodnostim radi mučne hoje po stopnicah, moramo dati prednost stanovanju v višjem nadstropju pred nižje ležečim, kajti stanovanje je tem svetlejšo, čim višje je in na drugi strani kažejo prizemni prostori večkrat vlago, ki je v največ primerih posledica pomanjkanja soln-

ca in slabega zračenja. V vlagi in poltemi pa mnogo bolje uspevajo različne bolezenske kali kot pa v zračnih in suhih prostorih; solnce je najhujši sovražnik vseh teh najmanjših neprijetnih bitij in malo solnčnih žarkov pomori vse te bolezenske kali, predvsem tuberkulozne, sigurnejše od vseh dragih in težko uporabljivih desinfekcijskih sredstev. Tudi prezračenje, o katerem bomo še govorili, moremo uspešneje in temeljiteje izvesti v višjih nadstropjih, ker v višjih zračnih plasteh ni več toliko cestnega prahu in pokvarjenega zraka iz drugih stanovanj. Da si zasigurno koristi, ki nam jih nudi solčna lega, se moramo izogibati severne lege in izbrati južno ali zapadno stran. Tudi vzhodna stran je prijetna radi jutranjega solnca.

Da zadostimo zahtevam, ki so potrebne z zdravstvenega stališča, mora imeti stanovanje najmanj dva prostora, eden kot spalnica, drugi za prebivanje in kuhanje. Na drugi strani pa naj stanovanje ne presega delavne zmožnosti gospodinje, da se ne porabi vsa njena delavna sila za vzdrževanje reda v stanovanju.

Največja, najlepša in najsvetlejša izmed vseh prostorov naj bo vedno spalnica, kajti zaposlen človek preživi največ časa, ki mu je doma na razpolago, v spalnici. Mirno in globoko spanje je za zdravje in delazmožnost neobhodno potrebno in nobena stvar ne vpliva slabše na zdravje kot slab in zatohel zrak, ki telesu ne dovaja dovolj potrebnega kisika. Med spanjem naj torej, če je le možno, okna ostanejo odprta, dokler seveda zunanji zrak ne doseže preveč nizke temperature. Tudi tu se je treba varovati pred pretiranjem, ki odpravijo eno zlo, a povzročijo drugo. Najboljše je, če se more kuriti pri odprtem oknu. Razni parfumi tudi zelo kvarijo zrak v spalnicah in razen tega preostri duhovi zelo slabo vplivajo na živčevje stanovalcev. Kajenje v spalnici naj se opusti radi nevarnosti ognja in pokvarjenja zraka. Kuhanje, pranje ali likanje v spalnici ni priporočljivo, prvič ker duh po raznih jedeh pokvari zrak in drugič, ker pri pranju nastala vlaga prepoji zid in pohištvo. Pri izbiri spalnice ne smemo pozabiti na to, da mora v gotovih primerih nadomeščati tudi otroško in bolniško sobo.

Če dopuščajo stavbne razmere, naj se spalnica nahaja čim bližje kopalnice, tako da odpade namesto namestitev umivalnika v spalnici. Tudi za nadaljnje prostore v stanovanju veljajo iste zahteve glede zraka in svetlobe, seveda vse kakor dopuščajo razmere.

Čim bolj so stanovanjske prilike omejene, tem večje zahteve stavijo na red čiščenja. Porabljen in zatohel zrak moramo dnevno večkrat obnoviti. To zračenje povzroča zlasti pozimi mnogo bojazni. Že zidovi naših hiš sami so do neke gotove meje popustni za zrak, razen tega skrbe za ventilacijo okna in vrata, ki se slabo

zapirajo. Za prezračenje sobe ne zado-
stuje samo, če odpremo eno okno, še pre-
den peč na novo zakurimo. Najprvo je tre-
ba zakuriti peč in nato napraviti močan
zračen tok s tem, da odpremo okna, ki
leže nasproti peči, tako da radi skupnega
delovanja močnega vleka in velike tem-
peraturene difference med notranjim in zu-
nanjim zrakom sledi popolno prezračenje
prostora, še preden so se stene in pohi-
štvo bistveno ohladile. To prezračenje naj
se izvrši dnevno zjutraj in po jedi, da od-
stranimo neprijeten duh po živilih. Zjutraj
se mora vsa posteljnina izpostaviti prepri-
hu, da izhlapi vlaga, ki jo vsebuje perilo
in izgine neprijeten duh, ki se pojavi tako
rad pri žimnicah, če postelje še gorke na-
pravimo, pri čemur ostanejo v postelji raz-
ni hlapi, ki jih izloča vsako, še tako skrb-
no negovano telo.

V zvezi z zračenjem naj omenimo tudi
način odstranjevanja prahu. Z navadnim
brisanjem prahu mi večinoma prah samo
razprašimo po celi sobi, a ga ne odstra-
nimo. Najboljše sredstvo za odstranitev
prahu je električni sesalec prahu, ki prah
res iz stanovanja odstrani. Če nam ta ni
na razpolago, moramo tla in pohištvo obris-
ati z malo vlažno cunjjo, ki jo je treba te-
kom uporabe večkrat izpirati.

Še nekaj besed o pohištvu. Pohištvo
naj ima gladke in ravne oblike, da se na
njem ne more nabirati prah. Pohištvo iz
mehkega lesa moremo brez vsake škode
vlažno obrisati in ob priliki tudi umiti,
kar je zelo prikladno zlasti v družinah z
otroci. Čim temnejše in gostejše so zavese,
tem manj odgovarjajo svojemu namenu.
Take zavese ne jemljejo samo mnogo svet-
lobe v zgornjem delu okna, ki je najvaž-
nejše za razsvetlavo, ampak so tudi pravo
zbirališče prahu. Zavese iz belega in
tenkega blaga ne kažejo takih nedostatk-
ov in so tudi v estetičnem pogledu v
skladu s svetlim pohištvom.

H koncu še nekaj glede kurjave stano-
vanja. Čim enakomernejše se vrši kurjava,
tem prijetnejša in cenejša je. Velike raz-
like v temperaturi med posameznimi pro-
stori so škodljive. Prostori naj se nikdar
ne ohladi popolnoma, ker se potem pri
ponovni kurjavi mnogo toplote porabi za
segretje sten in pohištva. Najboljša je upo-
raba peči s trajnim gorenjem, ki pri pravi-
lnem delovanju nudi vse zgoraj omenje-
ne koristi in prištedi mnogo truda in ku-
riva. Zelo dobra je tudi vsaka lončena peč,
ki sicer potrebuje dolgo časa, da se se-
greje, zato pa tudi drži toploto še dolgo
za tem, ko ogenj ugasne. Iz zdravstvenega
stališča najbolj nezdrave so pa železne
peči, ki so priporočljive le v takih prime-
rih, če gre za hitro in kratkotrajno se-
gretje kakega prostora. Pri vsaki, zlasti pa
pri železnih pečeh, moramo paziti na to,
da preden jo zakurimo odstranimo z nje
ves prah, ker drugače pozneje ta prah zo-
gljeni in povzroča zelo neprijeten duh.

Plinska peč je z ozirom na oddajo toplote ugodnejša in tudi svoje kurivo veliko boljše izrablja kot vsaka druga peč, ima pa skupaj z železnimi pečmi nedostatek hitrega segrevanja in ohlajenja. Tudi porablja mnogo kisika v sobi in radi nevarnosti uhajanja plina je z njo potrebno skrbno ravnanje. Pri vsakem zažigu teh peči se je treba prepričati, če gore vsi posamezni plamenčki, da preprečimo s tem uhajanje plina v zrak.

Odmera zgradarine

Na zadnji plenarni seji Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je zbornični podpredsednik g. Konrad Elsbacher dogovorno z našo Zvezo stavil in utemeljeval sledeči samostojni predlog:

Kakor pri drugih davčnih vrstah se tudi zgradarina stalno poostruje. V tem oziru je hišne posestnike v zadnjem času občutno prizadelo povišanje davka za one hiše, ki vsled novih zgradb uživajo davčno ugodnost, s katero so računali in na njo bazirali svojo kalkulacijo za amortizacijo. Nove zgradbe so preko noči izgubile na zakoniti podlagi priznane ugodnosti, ki so se jim bistveno zmanjšale. S tem so se kršile pridobljene pravice, odnosno princip, ki je v civilnem pravu splošno priznan in tvori sestavni del pravne zavesti celokupnega prebivalstva.

Druga neprilika, ki je zadela hišne posestnike, obstoji v tem, da je tretja novela davčnega zakona prekršila načelo, da pri zgradbah, ki so oddane v najem, tvori podlago prejeta najemnina. Po tej noveli sme davčno oblastvo prijavitelju, dejansko prejeto najemnino, če je ta manjša od običajne najemnine, ki se da doseči po razmerah predmeta kraja, časa in namena, zvišati na izmero, ki se plačuje za najbližje podobno stanovanje ali najbližjo podobno obratovalnico. To pooblastilo je jako dalekosežno. V sedanjih časih so apelirali na hišne posestnike, naj primerno znižajo najemnino, na dnevnem redu. Pritiska se na nje v tem pogledu tudi s pretirno zakonite ureditve najemnin. Ako hišni posestnik smatra znižanje pa potrebno in umestno, je pa pri takih davčno pravnih odredbah v nevarnosti, da bo moral plačati davke za stanovanje v višji izmeri kakor znaša najemnina, katero prejema. Vsekakor taka davčna odredba ni v skladu s socialno političnimi tendencami, ki se uveljavljajo, odnosno propagirajo.

Hišni posestniki pa imajo v zadnjem času neprilike tudi z obdavčenjem lastnih stanovanj in obratovalnic. V splošnem je navada, da se za lastna stanovanja in obratovalnice prijavlja najemna vrednost v nižji izmeri, nego bi znašala za dotične prostore najemnina. Nižja prijava se povsod tolerira, po nekod, n. pr. na Češko-slovaškem je celo zakonito uveljavljena, ker dopušča, da se prijavlja najemna vrednost v izmeri, ki je za 20% nižja, nego bi znašala najemnina.

Zato je hišne posestnike na našem področju osupnila tendenca davčnih uprav, da zvišajo najemne vrednosti na višino najemnin, dosegljivo za dotične prostore. S tem se hoče prelomiti s prakso, ki je povsod v navadi, na škodo hišnih posestnikov, ki imajo spričo nizkih odbitnih stroškov za vzdrževanje, upravo in amortizacijo s svojo hišno posestjo izdatke, katerih ne morejo nikjer zaračunati, posebno če so zidali na kredit in plačujejo visoke obresti.

Na podlagi teh izvajanj predlagam, da se Zbornica zavzame:

1. Da se § 9. zakona z dne 23. decembra 1932. o naknadnih in izrednih kreditih uveljavi samo za gradnje, za katere ob uveljavljanju tega zakona še niso priznane ugodnosti po prejšnjih zakonih.

2. Da se razveljavi 4. odst. čl. 34. zak. o neposrednih davkih in nadomesti z nastopnim določilom:

Prijavljena najemnina se prizna za pravilno, ako se njena pravilnost dokaže s polnoveljavno pogodbo. Pri najemni vrednosti se sprejme prijava, ako ni za več kot 30% nižja, nego najemnine, ki se plačujejo za najbližje podobno stanovanje, oziroma obratovalnico.

Oprostitev malih obrtnikov od davka na poslovni promet

Po členu 8., točka 12, zakona o davku na poslovni promet, so oproščeni davka na poslovni promet mali obrtniki, ki imajo največ 2 stalna pomočnika ali uslužbenca. Gre tu najprej za vprašanje, če spadajo tudi učenci pod izraz »uslužbenec«. To pa nikakor ne more biti. Saj bi vendar zakon rabil besedo učenci in ne uslužbenec, če bi hotel učence izenačiti z uslužbenec. Določba zakona: »2 stalna pomočnika ali učenca« bi bila povsem nelogična, saj 2 učenca nista to, kar sta dva pomočnika. Saj so učenci zato pri obrtniku, da se obrt učijo, ne pa, da delajo kakor pomočniki. Število učencev torej ne vpliva na prostost obrtnika od davka na poslovni promet. Obrtnik ne plačuje tega davka, če ima največ 2 stalna pomočnika. Namesto besede pomočnika pa rabi zakon v istem pomenu še besedo uslužbenca.

Obrtnik, ki zaposluje največ 2 pomočnika, pa ne plačuje tega davka, četudi dela na zalogo in prodaja stvari lastnega izdelka. Saj ima po obrtnem zakonu pravico, da sme prodajati blago, katero je izdelal. Zato sme tak obrtnik imeti tudi prodajalniški lokal. Bistveno za oprostitev od davka je le to, da prodaja predmete, katere je samo z 2 pomočnikoma izdelal.

Upravno sodišče v Celju je ponovno razsodilo v navedenem smislu.

Nekaj o dimnikih

Ena izmed pomanjkljivosti, katere mnogokrat najdemo pri zgradbah je oprema dimnikov in njihovo vzdrževanje v redu.

Dimnik je važen del vsakega kurišča. Tudi najboljše zgrajena peč ni mnogo vredna, če dimnik ne izpolnjuje dveh svojih glavnih nalog. Prvič mora vleči za zgorevanje potrebno količino zraka skozi kurišče, drugič pa mora s dovoljno brzino odvajati nastale pline na prosto. Zato je treba graditi dimnike zelo previdno in z velikim razumevanjem, če se hočemo ogniti raznim neprilikam. Slabi dimniki so nevarni življenju stanovalcev. Ogljikov monoksid, ki nastaja pri vsakem zgorevanju je zelo strupen plin in je treba na vsak način poskrbeti za to, da ne pride v stanovanje.

Velika pogreška je mnogokrat v pre-majhnem prerezu dimnika, radi česar ne more nastati potreben vlek. Dimnik ne more pravilno funkcionirati, če na njega še naknadno priključimo kako peč zlasti če se ta nahaja v kakem drugem nadstropju.

Posebno paznjo je treba posvetiti dobremu zapiranju vrat in pečeh in onih za čiščenje, da s tem preprečimo dostop nepotrebne zraka, ki je odvisen balast. Dimovodne cevi morajo biti brez razpok in odprtih, njihovi priključki na dimnike morajo biti neprodušni. Tudi je treba paziti, da so mesta, kjer je bila preje priključena kaka peč, dobro zazidana. Večkrat dimnik zato ne vleče dobro, ker so stene, ki ločijo posamezne cilindre prebite. Navidez so to le malenkosti, ali od njih zavisi mnogo. Zato je napačno, če vprašanja, ki se tičejo dimnikov rešujemo s pomočjo nestrokov-

njakov. Vedno je treba v takih slučajih strokovnjaka s čim večjimi izkustvi.

Do sedaj omenjeno se tiče že obstoječih dimnikov. Mnogo napak pa nastane že pri gradnji novih hiš in zato je treba paziti na to že pri njihovem osnutku.

Stavbenik ne napravi nikomur usluge, najmanj pa lastniku zgradbe, če opusti nekoliko dimnikov, oziroma cilindrov.

Na vsak dimnik namreč moremo priključiti samo toliko peči, kolikor odgovarja njegovemu preseku, njegovi sposobnosti odvajanja dima. Če je premalo dimnikov, jih moramo preobtežiti. Zato je dobro, da se zgradi toliko cilindrov, da more vsak prostor dobiti peč in sicer takoj ali pozneje. Tudi če delamo centralno kurjavo, je vendar dobro zgraditi nekoliko rezervnih dimnikov. Ni redek slučaj, da je treba pozneje naenkrat postaviti ali kopalnico ali kako drugo peč.

Brezdvomno je, da je najboljši oni dimnik, ki gre naravnost navzgor v eni smeri od kleti do strehe. Če to iz upravičenih razlogov ni možno, potem je treba dimnik izpeljati brez vsakih ostrih zavojev in brez zmanjšanja preseka. Zavoji ne smejo biti ostrejši od 30° napram vertikali. Na to se moramo ozirati že pri osnutku hiše, kajti posevno izpeljani dimniki povzročajo mnogo nepravilnosti.

Nadaljna zahteva je ta, da mora dimnik imeti stalno toplino. To se na prvi pogled zdi paradoksalno, vendar ne smemo pozabiti, da pravilen in dober vlek zahteva gotovo temperaturno razliko med plini v dimniku takih slučajih postane temperatura plinov v dimniku prenizka, a vlek postane slabši. Če se že ni moči ogniti taki izpeljavi dimnikov, je reba vsaj poseči po kakem dobrem izolacijskem sredstvu, s katerim današnja tehnika razpolaga v zadostnem številu. Nihče naj ne smatra, da je to delo odveč. Zlasti se opozarja na izvedbo dimnikov nad strešno površino in sploh izven hiše. Tudi tu obstojata dve glavni zahtevi. Če je streha pri dimniku višja od njegoveg avrha, potem se en del vetra od strehe odbija in pride v dimnik. Če je pritisk tega vetra večji nego pritisk, ki nastane radi vleka v dimniku prične dimnik nepravilno delovati in dim gre namesto v dimnik v stanovanje. Da se to prepreči, morajo biti dimniki vedno tako grajeni, da segajo dovolj visoko nad strešno površino, da jo s tem onemogočen škodljivi vpliv vetra. Druga zahteva se tiče načina izvedbe glave dimnika. Po pravilu naj bo dimnik vedno zgoraj odprt, da ne nastane sprememba v smeri zgorelih plinov, pri čemur se zopet izgublja na dobrem vleku. Najboljše je dimnik pokriti s betonsko ploščo, nagnjeno največ za 20° za odtekanje vode. Vsaki okraski naj odpadejo, ker često povzročajo zračne vrtnice, ki morejo slabo vplivati na vlek.

Končno še nekaj o raznih malenkostih, ki pa imajo svoj večji ali manjši pomen. Boljši so takozvani samostojni cilindri od zbiralnih, pri katerih se spaja skupaj od zgoraj navzdol več cilindrov do najnižjega mesta, kjer je potem samo eno na takozvani skupni ali zbiralni cilindri. Vsak cilindri ima svoja vratica za čiščenje.

Stene cilindrov naj bodo čim bolj ravne in gladke, presek naj se nikjer ne zožuje. Čev za priključek peči se ne sme vzdigniti tako, da moli v notranjost dimnika. Če postavljamo na vrh dimnika železne nastavke, moramo paziti, da ne nastanejo pri tem večje spremembe presekov. Samo po sebi je razumljivo, da ne smemo teh dimnikov voditi kake druge napeljave. Na žalost se tudi to mnogokrat dogaja.

Če se na vse te stvari pazi že pri zidanju in če se jih pri njihovi uporabi pravilno vzdržava in z njimi pametno postopa in če je vsa naprava kvalitetna po materialu

in izvedbi, šele tedaj moremo doseči, da imamo pri majhnih stroških stanovanja prijetno topla.

Brez dobre ureditve dimnika ni mogoča štednja.
Ing. Vel. Stiasni.

Ali razpolaga hišni gospodar s pravico zaklepanja vežnih vrat ob nedeljah in praznikih

Neki hišni gospodar je potom okrožnice sporočil strankam v svoji hiši, da bodo v bodoče ob nedeljah in praznikih od 1. ure popoldne naprej hišna vrata zaklenjena, da pa ima vsaka stranka pravico, da si pusti napraviti več ključev. Do tega ga je dovedlo to, ker je bil pred kratkim v nedeljo popoldne pri neki stranki poizkušen vlom. Hišni gospodar je na pritisk več strank odredil, da se bodo odslej vežna vrata ob nedeljah in praznikih popoldne zapirala. Eden izmed njegovih najemnikov pa je vložil tožbo o motenju posesti, ki jo je pa pristojno sodišče odklonilo, in sicer z naslednjo motivacijo, ki jo prinašamo samo v glavnem:

»Glasom najemniške pogodbe ima najemnik pravico do neomejene uporabe vseh v njem vzetih prostorov in tudi pravico dostopa k tem prostorom, torej pravico uporabe vežnih vrat, stopnišč in hodnikov. Ker imajo pravico uporabe hišnih vrat, stopnišč in hodnikov tudi vse druge stranke v tej hiši, mora pač hišni lastnik imeti pravico ukreniti tudi enostransko razpolago v načinu uporabe taistih.

Glede zapiranja hišnih vrat ob nedeljah in praznikih ne obstojajo niti zakonski, niti v normalnem času policijski predpisi, radi tega je hišnemu lastniku prepuščeno, da ureja to zapiranje, ne da bi seveda bile s tem stranke ovirane pri uporabi svojih stanovanj. Radi poskušenege vloma, ki se je pripetil, je obtoženec imel dovolj vzroka, da je odredil zaklepanje hišnih vrat ob nedeljah in praznikih. Tožba stranka ni s tem nič omejena v svojih najemniških pravicah, ker jo je, kot sama pravi, hišni gospodar obvestil glede nameranih ukrepov in ker je bilo strankam na prosto dano, da si puste napraviti več hišnih ključev, po predhodnem obvestilu hišnega gospodarja. O varnostnem ukrepu glede zaklepanja hišnih vrat ob nedeljah in praznikih, ki ga je odredil obtoženi, ne tiči torej nobeno motenje posesti.

Proti tej odločitvi sodišča je stranka vložila priziv, ki ga je višja sodna inštanca zavrnila.

O občinskem proračunu ljubljanskem za leto 1933

Občinski svetnik Frelj Ivan je pri proračunski debati mestne uprave ljubljanske za leto 1933. podal sledeče pripombe:

Ko so ljubljanski dnevnikarji prinesli kratak pregled o občinskem proračunu ljubljanskem za l. 1933. in pri tem pripomnili, da znaša končni deficit nad pet milijonov dinarjev, sem kot član finančnega odseka takoj sprevidel, da o končnem primanjkljaju ne sme biti govora, kakor tudi ne o tem, da bi morebitni primanjkljaj krili s povišanjem doklad, davščin, ali da bi v svrhu kritja primanjkljaja vpeljali celo kake nove davke. Finančni odsek se je posvetoval v večih sejah in razpravljal točko za točko, prerešetal, kje se da prihraniti, ter je tako izvršil radikalno operacijo na proračunu, v katerem je stroške znižal za okroglo pet milijonov dinarjev ter s tem proračun spravil v ravnovesje. Ker pa je bilo treba postaviti med stroške nekatere nove, neodložljive postavke, so se tudi nekateri dohodki povišali, ki jih je

sigurno pričakovati. Proračun je popolnoma reellen in ker se je držal principa nobenih novih bremen, zato bom prav z mirnim srcem glasoval za proračun. Pri tej priliki naj omenim nekatere nove naprave v mestu Ljubljani, njen razvoj v zadnjih desetletjih, kakor tudi o napravah, ki jih bomo morali v prihodnosti še izvršiti.

Poznam Ljubljano celih 45 let, jo vsestransko opazujem in zasledujem in pri tem ugotavljam, da je Ljubljana ostala desetletja in desetletja do potresa neizpremenjena, nerazširjena, ni dobila skoro nobenih novih naprav, razen mestnega vodovoda, ki nam Ljubljančanom še danes daje najboljšo pitno vodo, ki je nima skoro nobeno drugo mesto, niti v naši državi, niti drugod. Po potresu pa se je Ljubljana pričela hitro razvijati, nazidalo se je več sto novih hiš, ki so se začele moderno opremljati in šele takrat se je pričela prva regulacija Ljubljane, da so se ozke ulice razširjale, vijugaste pa po možnosti izravnale. Takrat so nastali novi deli mesta Ljubljane in se je zlasti kolodvorski okraj okrog sodišča popolnoma na novo nazidal. Že pred vojno je nastala popolna stagnacija, ni izvršilo dosti novih naprav, v vojni pa smo vse zamudili, ko bi bili lahko prav po nizki ceni regulirali Ljubljano in napravili še marsikaj drugega. Tudi prva leta po vojni ni bilo opazati niti stavbnega gibanja, niti ni občina izvršila večjih naprav, odnosno ni pričela modernizirati precej zanemarjeno našo, sploh imenovano belo Ljubljano. Šele v zadnjih letih pa kaže Ljubljana na vseh koncih in krajih viden in velik razmah. Nastali so popolnoma novi deli mesta, kakor Mirje, Bežigrad, Šiška, Prule itd. itd. Za vse te nove dele pa je bilo treba napraviti vodovod, razsvetljava in po možnosti tudi kanalizacijo. Vse to je stalo ogromnega denarja, ki se je kril deloma iz kaldermine, deloma iz posojil, a pohvalno moramo omeniti, da se doklade, davšchine, ki se tičejo hišne posesti, niso nič zvišale, temveč je občinska uprava celo vodarino in gostaščino v zadnjih letih zdatno znižala in sedaj je dolžnost občinske uprave, da te doklade obdrži na dosednji višini in da absolutno ne dopusti, da bi se te občinske naklade krile s kakšnimi ponesrečenimi eksperimenti na popolnoma drugačni podlagi, kar bi doneslo samo nejevoljo, nerazpoloženje in bogzna kake kritike.

Ko smo se pred časom morali boriti pri občinski upravi ali vodstvu elektrarne za vsako najmanjšo leščerbo, hočem reči žarnico, pa smo v zadnjem času glede cestne razsvetljave tako napredovali, da nas ne more biti sram pred drugimi mesti. Saj so že vse mestne cestne ulice razsvetljene z močnimi obločnicami, ki dajejo res prijetno luč. Napravili so se skoro na novo vsi mostovi, sedem po številu, kar sedaj zadostuje za dolgo dobo, razen brvi čez Grubarjev kanal, ki je nujno potrebna in se hoče občinska uprava na vse strani potruditi in premagati ovire pri železniški upravi, da se tudi ta brv, če že ne most izgotovi. Tlakovalo se je precej cest, napravili so se res lepi parki in če je ti volski drevored za enkrat prepražen, nujno priporočam, da se za enkrat dobi primerno kakih 50 oleandrov, ki bodo v poletnem času dajali prijetnejše lice. Stroškov za to bo malo, ne smejo pa se prikazati več pelargonije v malih lončkih, na čemur marsikdo zbija šale. V prihodnosti moramo prenoviti našo preperelo »Zvezdo«, za kar se trudim že nad deset let, pa še vedno stoji sredi Ljubljane nekak pra-gozd. Za »Zvezdo« se bo moral dobiti denar, ravno tako za Ljubljanski grad, ki se je začel letos urejevati. Pri tem bomo morali gledati, da pridobimo za občinsko last dosedanje parcele, da bomo na ta način lahko ves Grad preuredili v diven

park. Mnogo se je napravilo za kanalizacijo, vendar jo bo treba spopolnjevati in se v prvi vrsti ozirati za Bežigrad in da na ta način pride do kanalizacije tudi naša Šiška, ki najnujnejše potrebuje nove kanale. Za ceste bo gledati, da se po možnosti asfaltirajo, ker kaže, da je asfalt najboljši in najprijetnejši za ureditev cest. Z graničnimi kockami naj se tlakujejo samo ceste, ki mnogo trpe, vse druge pa asfaltirajo. Zlasti morate priti v poštev Vegova in Gosposka ulica, ki sta v središču mesta, ali vedno zelo zanemarjeni. Nujna potreba pa je urediti Novi trg, ki je v središču Ljubljane skrajno zanemarjen in nima niti hodnikov, zakar bo potreba poskrbeti pri prihodnjem proračunu. Urediti pa bo treba tudi Dvorni trg, kjer je sedaj neprimerno in neestetično urejen. Posestniki imamo velike težave s trotoarji. Eni ga zahtevajo, drugi se ga s silo branijo. Nešetokrat moram na eni ali drugi strani intervenirati in vzeti ono pot, ki je najprimernejša. Princip pa mora tu veljati najpoprej hodnike v mestu, v središču, kjer jih še ni in iz središča naj se gre stopnjema na periferijo, ki bo nazadnje na vrsti. Glede zidanja bi napravil opombo in priporočilo gradbenemu odseku, da strogo pazi na estetično zazidavo posameznih ulic in ne dovoli nobenih nestvorov, ki so se na žalost kot hipermoderne stavbe tudi v Ljubljani pokazale. Vpliva naj se tudi, da se ne bo nazidalo samo ravne strehe, kar za naše kraje ni primerno in precej kvari pogled na našo Ljubljano. Tudi ne more vsaka hiša imeti različno višino, s čemur se pokvari celo ulico. Mestna občina pa bo morala v prihodnje gledati, da bo napravila nove ljudske šole in to za Bežigradom, v Dvorskem okraju v bližini Tržaške ceste in Št. Peterskem predmestju. Mestna občina pa naj ukrene vse korake, da žensko realno gimnazijo prevzame država, ker je ta zavod preveliko breme za mesto Ljubljano in nima več svoječasne važnega pomena.

Nujna potreba pa je, da se takoj po izvršenem delu Ljubljane med Franciškan-skim in Zmajskem mostu napravi potrebne tržnice ali lope, da končno izginejo one nesrečne stojnice, ki kvarijo ves okraj in ravno tako tudi dotične lope za prodajalne. Z načrti za te tržnice na jse takoj prične, a pri tem skuša najti kak cenen način in ne morebiti kake masivne betonske stavbe. Glavno je, da je lično izvršeno in blago razvrščeno pod streho. Nikakor pa niso prijetne nezračne in zaduhle tržnice, kjer se shranjujejo razne jestvine. Vprašanje novega rotovža je odložiti, ker za nekaj let to vprašanje ni pereče in bo šele v prihodnje se pokazalo, kako in kje naj stoji stavba. Iz načrta pa morajo pasti poslovni lokali, ki jih je za dolgo let v Ljubljani ne samo dosti, temveč tudi veliko preveč. Pač pa je nujna potreba, da se mestni uradi iz sedanjih temnih, zaduhlih prostorov preselijo v Kresijo, ki za stanovanje ni primerna, kakor uči izkušnja. Kolikor prostora bi primanjkovalo za urade, naj se pridobi dosedanja hiša Mestne hranilnice, morebiti se dobi za mestne urade tudi kako drugo poslopje, ki bo seveda primerno in da ne bo treba preveč prezidavati. Na sedanjem rotovžu pa naj se naseli mestni zgodovinski muzej in ostane tam seveda še občinska dvorana.

Važna vprašanja so za prebivalstvo davčna, socialna in kulturna. V davčnih vprašanjih moramo strogo paziti, da ne dobimo nobenih novih bremen, da sedanje ostanje nepovišane, na drugi strani pa gledati, da ne bo mesto Ljubljana oškodovana z novimi državnimi in banovinskimi davki in dokladami. Ne sme se pripetiti, da banovina nalaga nove davšchine, povišuje doklade, od katerega mora mesto Ljubljana plačati neprimerno visok odsto-

tek. Na povišanem davku za brezposelne bo Ljubljana leta 1933. plačala 800.000 dinarjev in če prištejemo še v isti namen povišano zgradarino pa nove hiše 1.200.000 dinarjev, bo mesto Ljubljana plačala za brezposelne na povišanem davku dva milijona na leto, dobila pa je letos, oziroma bo dobila, samo 160.000 dinarjev podpore. Taka neenakost se mora odpraviti. Huda bremena nalaga mestni občini država z raznimi zakoni, s katerimi se občinam nalaga dolžnost skrbeti za razne državne urade in naprave. Tako za državno policijo, sresko načelstvo, stanarine učiteljstva, vojaški urad itd. Tu se mora pričeti s preobratom, ne novih dolžnosti, temveč sedanje zmanjševati. Mestna občina bo morala biti čuječa pri zakonu o banovinah in decentralizaciji, da doseže mesto Ljubljana popolno avtonomijo, kakor je to baje predvideno za Zagreb. Za socijalne in kulturne namene žrtvuje občina ogromno denarja in skoro je dosegla pri sedanjih davčni zmoglosti vrhunec.

Brezposelnemu vprašanju je treba največje previdnosti in skušati ljudi zadržati na deželi, kjer je še vedno toliko kruha, da se vsaj skromno preživi. Če govorimo o brezposelnih v mestih, take brezposelnosti na kmetih še ni, ko bolj primanjkuje delavcev, kakor pa da jih je preveč. Seveda je samo skromen zaslužek za življenje. Kmetu in delavcu na kmetih je treba dati dohodke, da bo raje ostal na svežem zraku na deželi, kakor pa se potikal po mestih in iskal zaslužka od dne do dne. V socialnem vprašanju je tudi naprava dečjega doma, ki se ga namerava v kratkem napraviti. V ta namen se hoče porabiti hotel »Tivoli« o čemer se bo še sklepalo.

O gospodarski krizi ne bom govoril, katera rešitev je mogoča samo s preudarnim gospodarstvom. Mestna občina to krizo pravilno pojmuje in je kljub gospodarski krizi pričela graditi trgovsko akademijo za pet milijonov dinarjev, s čemur bo njen obstoj zagotovljen in bo v korist ne samo trgovcem, temveč tudi ostalemu prebivalstvu. Stara tramvajška proga se bo obnovila v dvotirno in izvršila tudi krožna proga, kar bo stalo 12 milijonov dinarjev. Če prištevajo še dela v Ljubljani z dva milijona dinarjev, bo Ljubljana v tem letu samo za ta dela žrtvovala skoro 20 milijonov, s čemur bo kolikor toliko odpravljena brezposelnost in bo pomagano obrtnikom in trgovcem.

Kljub denarni krizi nismo znižali prejemkov mestni uradnikom in uslužbencem in sem prepričan, da bo mestno uradništvo in ostalo osebje to upoštevalo in opustilo marsikako pritožbo, ki se je dosedaj vlagala. Če bi vsaki pritožbi ugodili, bi prišle zopet nove pritožbe itd. Od mestnih podjetij bi omenil samo Mestno hranilnico, o kateri se v zadnjem času toliko govori in razpravlja. Z vso odločnostjo moram podariti, da je zavod popolnoma aktiven, o čemer smo se prepričali včeraj na bilančni seji, ko smo videli, da aktivna znašajo mnogo več kakor pasiva. Prišlo je samo nekako neupravičeno nezaupanje in ker so vlagatelji preveč v kratkem času dvignili, momentano zavod ni likviden, a nihče ne bo utrpel nobene izgube, kdor bo pameten in nekoliko potrpežljiv. Zato svarim občinstvo pred prodajo in nakupom knjižic, ker s tem dotični škodi sam sebi in pa tudi ostalemu prebivalstvu. Vlagatelji naj tudi pomislijo, če bi hranilnica pričela z izterjevanjem posojil, do kake gospodarske katastrofe bi to dovedlo.

Tako naj Ljubljana napreduje tudi v prihodnje in se razvija v korist vsemu prebivalstvu. Hišni posestniki smo bili vedno za napredek in lepšavo Ljubljane in v tem pogledu nismo delali nikoli ovir, če se nam ni pri tem nalagalo previsokih

bremen. Tudi v prihodnje hočemo vse doprinesti za lepšavo našega mesta, a bomo vedno strogo pazili na to, da se nas ne bo pretežko obremenjevalo in nas upoštevalo v primeri z našimi donosi. Gotovo pa bo tudi v prihodnje ostala navada Ljubljancanov, da bodo vsako delo kritizirali in ga smatrali za nepotrebno, ali pa ga urediti na drug način, ki bi pa morda ne bil primeren. Vsi prizadeti naj mi sporoče pri važnih vprašanjih svoje želje, ki jih bom vedno zagovarjal in sem prepričan, da bom dobil vedno razumevanje pri večini občinske uprave. Toda le na ta način, s takšnim postopanjem lahko pomagam in dosežem uspehe našim hišnim posestnikom. Kritiko in nejevoljo pa bom prav lahko v tem pogledu prenesel, ker vem, da samo s skupnim in složnim delom se lahko doseže uspehe. Končno bi še omenil besede nemškega poslanca iz berlinskega »Reichstag-a« Lucke iz Chemitza, ki je rekel: »Ich war heuer im Sommer da unten und habe ich Ihre schönen Städte Zagreb und Ljubljana gesehen und ich habe mich gewundert, was für grosse Vortschritte ich dort gesehen habe itd. To je bilo na zborovanju hišnih posestnikov v Innsbrucku, a nemški poslanec je mislil, da sta ti dve mesti v Avstriji in če bi tam bili, potem si lahko mislimo, kakšni bi danes bili. S fino taktiko sem gospoda poslanca opozoril, da sta ti dve mesti v naši lepi Jugoslaviji. S tem končam in izjavljam, da bom glasoval za proračun.

O taksah za stavbna in uporabna dovoljenja

Ravnatelj finančnega ravnateljstva v Ljubljani je razposlal te dni mestni občini kakor tudi vsem davčnim upravam v Sloveniji odredbo, v kateri jih opozarja na pravilno tolmačenje predpisov taksnega zakona o taksah za stavbna in uporabna dovoljenja mestnih občin, odnosno načelstev. Finančno ministrstvo je na prošnjo finančnega ravnateljstva izdalo 12. decembra 1932. pojasnilo, da izdajajo gradbena dovoljenja za zasebne stavbe, ki niso namenjene javni uporabi, po gradbenem zakonu mestne občine, oziroma načelstva. Zato bi bilo treba plačati občinsko-mestno takso. Občine izven meja predvojne Srbije pa nimajo po zakonu odobrenih kolkov. Dokler ne bo tega vprašanja uredil novi občinski zakon, bo treba plačevati za gradbeno dovoljenje državno takso, to je v državnih kolkih, prav tako za linijo in niveleto ter za uporabno dovoljenje. Ti kolkovi se nalezajo na dovoljenju samem. Vsakdo, kdor prosi za uporabno dovoljenje, mora v prošnji navesti vrednost stavbe in plačati takso. Komisija pa mora na licu mesta preceniti vrednost stavbe, oziroma rekonstrukcije ali popravila ter tako pravilno odmeriti takso in določiti presežek, ki bi ga bilo treba naknadno plačati.

Tar. post. 263. taksne tarife se izpreminja in se glasi:

Za vsako zahtevo tehničnega pregleda, kadar naj se nova zgradba izroči kot izdelana ali obstoječa kot preurejena ali popravljena, začasno ali stalno (da se kolavdira ali superkolavdira), se plačuje:

a) pri zgradbah, katerih pogodbeno vrednost poslov znaša do 10.000 Din 20 Din;

b) pri zgradbah, katerih pogodbeno vrednost znaša do 100.000 Din;

c) za vsakih nadaljnjih, če tudi le začetih 100.000 Din, 50 Din.

Pripomba. V pogodbeno vrednost posla se všteje tudi vrednost naknadnih del in viškov, kolikor so odobreni pred kolavdacijo; za naknadna dela in viške, odobrene po kolavdaciji, se plačuje taksa naknadno po gornji lestvici.

Tako se bo za ljubljanski nebotičnik plačala taksa za uporabno dovoljenje

okrog 15.000 Din. Za stavbno dovoljenje je ostala taksa neizpremenjena in se plača samo 25 Din.

Razno

Pravilna in točna napoved najemnin. V zadnjem času je bilo pri davčnih upravah zopet napravljenih več ovadb, da hišni posestniki niso pravilno in zadostno napovedali najemnin za odmero zgradarine. Ker hišni posestniki pri tem pridejo v razne neprijetnosti in morajo plačati za ves čas napačne prijave trikratno zgradarino, kakor tudi vse doklade, jih nujno opozarjamo, da naknadno popravijo napovedi, ker v tem slučaju plačajo samo enkratni davek. Vsak prizadeti hišni posestnik naj se zgloši v naši pisarni, da dobi potrebno pojasnilo, da se zadevo uredi.

Pobiranje davka. Glasom člena 148. novega davčnega zakona dospeva davek v plačilo v štirih enakih letnih obrokih: dne 1. januarja, dne 1. aprila, dne 1. julija in dne 1. oktobra; lahko pa se plača tudi pred dospelostjo.

Davek, dospel v plačilo, se mora plačati najkasneje v 15 dneh prihodnjega meseca. Kljub temu dospeva davek na dohodek od zemljišč v plačilo in se mora plačevati v dveh enakih letnih obrokih: dne 15. avgusta in dne 1. novembra.

Davek, ki je zapadel v plačilo dne 1. januarja, se mora tedaj plačati najkasneje do 15. februarja, drugače se računajo od tega dne na neplačani davek letno 6% do dne plačila.

Kot odškodnino za eksekutivne stroške ob izterjavanju neposrednih davkov in pribitkov se pobirajo: 1.) za pismeni, faksično vročeni opomin; ena para od vsakega dinarja dolga; 2.) za izvršitev popisa (rubežni) stvari se pobere dve pari od vsakega dinarja dolga poleg takse iz taksnega zakona. Ti stroški se poberejo samo, če se rubežen faksično izvrši. Ti stroški ne smejo biti nikoli manjši od 10 Din. Med vsako stopnjo izvršilnega postopanja (opomin, rubežen, prodaja) mora poteči najmanj 8 dni. Za izterjavo državnih in samoupravnih davkov, se kmetovalce ne sme zarubiti in prodati hiše s hišnim okolišem 20 arov zemljišča. Prav tako se ne sme kmetovalcu zarubiti in prodati za izterjavo en par vprežene živine, en voz in plug, dokler ima druge premičnine in nepremičnine, iz katerih se da davek pobrati.

Plačilo rentnine pri javnih blagajnah. Glasom izpopolnjenih členov 69. in 71. zakona o neposrednih davkih morajo davek na rente državne blagajne, blagajne državnih naprav in zavodov, oblasti in oblastnih naprav, kakor tudi javnih fondov, če izplačujejo ali v računu odobrujejo obresti ali rente, ki so zavezane temu davku pobirati posredno po dolžniku in se mora rentnino pri izplačitvi odtegniti. Na to opozarjamo vse posestnike, ki oddajajo v najem zemljišče, ali druge predmete državi, banovini, občinam in splošno javnim blagajnam, da ta davek zneso samo 6% in da ni treba plačevati v tem slučaju nobenih doklad. Ker rentnina drugače znese z dokladami najmanj 30%, ali tudi več, je s tega razvidno, da je zemljišče najugodnejše oddajati v zakup državi, občini ali drugim javnim napravam.

Društvo hišnih in zemljiških posestnikov v Studencih pri Mariboru je na občnem zboru dne 19. februarja 1933 izvolilo sledeči odbor: predsednik Novak Ivan; podpredsednik: Černenšek Štefan; odborniki so: Kuralt Franc, Grein Josip, Vogelnik Josip, Lukas Bogomir, Ulrich Anton, Vokač Srečko, Mikek Franjo, Antočič Franc, Korošec Jurij, ga. Novak Marica; namestnika: Mandl Ivan, Kozelj Franc; blagajnik: Korošec Jurij; tajnica: ga. Novak Marica; pregledovalca računov: Vokač Srečko in Antočič Franc.